

Czartoszewski, Jacek W.

"Parafia Osowiec w środowisku społecznym i przyrodniczym", Jarosław Sokołowski, Olecko 2000 : [recenzja]

Studia Teologiczne 18, 509-511

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mość społeczna pielgrzymiego nauczania Jana Pawła II" (s. 120-121), „środowiska społeczno - przyrodnicze" (s. 121-123), „nowe ośrodki duszpasterskie" (s. 123).

W religijną rzeczywistość ziemi augustowskiej wpisane jest również życie zakonne, które omawia ks. mgr Jacek Czartoszewski. Autor skupia się na działalności żeńskich zgromadzeń zakonnych w Augustowie w latach 1923-1999, wśród których wymienia: Siostry Franciszkańki Rodziny Maryi, Siostry Służki, Siostry Urszulanki Szare, Siostry Salezjanki, Siostry Loretanki. Artykuł ma na celu zapoznanie czytelnika z działalnością społeczną, oświatową i wychowawczą żeńskich zgromadzeń zakonnych pracujących na terenie Augustowa. Zasadniczą treść książki kończy wypowiedź ks. mgra Szczepana Dobeckiego o głównych ośrodkach życia muzycznego w Diecezji Łomżyńskiej w latach 1925-1939, która sama w sobie posiada wielką wartość. Jest bowiem wynikiem wnikliwej analizy źródeł pod kątem muzyki religijnej w parafii pw. św. Michała Archanioła w Łomży, parafii św. Piotra i Pawła w Łapach oraz parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Teolinie, która od roku 1866 do 1918 należała do guberni suwalskiej, powiatu augustowskiego (s. 191). Odnosi się jednak wrażenie, że artykuł pozostaje z głównym tematem książki w bardzo luźnym związku. Zatem nie wszystkie wypowiedzi posiadają taką samą wartość w realizacji celu, jaki został postawiony przez redaktorów omawianej książki: zaprezentować dzieje chrześcijaństwa w Augustowie, przy czym wspomniany cel został osiągnięty w stopniu zasługującym na uznanie. Merytoryczna ocena dzieła wskazuje, że stanowi ono znakomity materiał do dalszej refleksji naukowej. Poza tym może być źródłem bogatej informacji o historii Augustowa i jego mieszkańcach dla tych ludzi, którzy podziwiają w tym mieście i jego okolicach jedynie piękno przyrody.

Ks. Stanisław Dziekoński

Ks. Jarosław Sokołowski, *Parafia Osowiec w środowisku społecznym i przyrodniczym*, EPISTEME 5 (2000), Acta Universitatis Masuriensis Olecko 2000, ss. 212.

Wydawnictwo Acta Universitatis Masuriensis w Olecku wydało kolejną (piątą) pozycję w serii EPISTEME. Jest nią książka Księdza Sokołowskiego pt. *Parafia Osowiec w środowisku społecznym i przyrodniczym*. Autor jest kapłanem, prawnikiem, wykładowcą prawa kanonicznego w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży oraz obrońcą węzła małżeńskiego w Łomżyńskim Sądzie Biskupim pochodzącym z opisanej parafii, który jednocześnie żywo interesuje się historią i współczesnymi problemami swej małej (rodzinnej) ojczyzny.

Książka ma oryginalny układ, składa się z czternastu rozdziałów, słowa wprowadzającego autorstwa ks. prof. dr hab. Józefa M. Dołęgi, wstępu i zakończenia, bogatej bibliografii i streszczenia w języku angielskim.

Rozdział pierwszy zawiera opis ogólnego środowiska, na terenie którego znajduje się parafia Osowiec. Autor uwzględnił w nim opis walorów geograficzno-przyrodniczych kotliny Biebrzy; zarys dziejów z opisem osadnictwa, kolonizacji, dziejów w okresie rozbiorów, dwudziestolecia międzywojennego, lat II wojny światowej i okresu powojennego. Na końcu rozdziału zamieszczono słownik jednostek geograficznych kotliny Biebrzy wraz z opisem ich dziejów.

Rozdział drugi przybliży czytelnikowi powstanie i losy carskiej twierdzy Osowiec z opisem walk w dniach 25 luty – 22 sierpień 1915 r. (I wojna światowa), 27 lipca 1920 (wojna polsko-bolszewicka) i 22 – 26 czerwiec 1941 oraz sierpień 1944 (II wojna światowa).

Następny rozdział zawiera opis ochrony przyrody na terenie „europejskiej perły” jaką jest niewątpliwie kotlina Biebrzy, z unikalnymi torfowiskami zawierającymi rezerwuar wód gruntowych Centralnej Europy w Rezerwacie Czerwone Bagno i w Biebrzańskim Parku Narodowym.

Rozdział czwarty przedstawia okoliczności powstania w dniu 8 października 1918 r. parafii pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Osowcu.

Dalej w wielkim skrócie autor podaje historię kościoła w omawianej parafii w latach 1919-1939.

Rozdział szósty jest kalendarium parafii z wyszczególnieniem sylwetek wszystkich (trzynastu) kapłanów piastujących funkcje proboszczów i administratorów oraz ich pracą duszpasterską na opisywanym terytorium.

Rozdziały siódmy i ósmy zawierają opisy dziejów parafii św. Cyriaka w Kapicach (8 października 1918 – 31 grudnia 1994) i św. Apostołów Piotra i Pawła w Przechodach (21 listopada 1923 – 31 grudnia 1994). Parafie te początkowo istniały jako odrębne jednostki duszpasterskie, jednak z racji na zbyt małą liczbę wiernych w latach 1923-1944 funkcje proboszczów obu parafii sprawował jeden mieszkający zawsze w Przechodach kapłan. W dniu 10 sierpnia 1944 obie świątynie zostały spalone, w tym też roku został wysiedlony do Grajewa ostatni proboszcz ks. Józef Janucik. Odtąd opiekę nad wiernymi sprawował proboszcz z Osowca, który od 1947 r. został oficjalnie mianowany administratorem obu parafii. Dekretem z dnia 16 grudnia 1994 r. Biskup Łomżyński Juliusz Paetz zlikwidował obie parafie jako samodzielne ośrodki duszpasterskie włączając wiernych do parafii Osowiec. Autor nie pominął też opisu walki z organami SB mieszkańców Przechodów i ks. Władysława Grodzkiego o budowę kaplicy w latach 1966-1972.

Dwa następne rozdziały zawierają spis proboszczów z Osowca i biogramy księży pochodzących z parafii Osowiec, a pracujących w diecezji warmińskiej, elckiej, polowej, łomżyńskiej i na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z uwzględnieniem ich pracy duszpasterskiej i naukowej.

Jedenasty rozdział jest świadectwem parafian: o życiu Kościoła w Osowcu, o pracy duszpasterzy, o trudnych latach okupacji sowieckiej i niemieckiej, o odbudowie świątyń. Rozdział ten kończy świadectwo proboszcza z lat 1966-1972 ks. prał. Władysława Grodzkiego.

Rozdziały dwunasty i trzynasty zawiera spisy ludzi zasłużonych dla parafian oraz spisy wszystkich parafian z roku 1950 oraz z roku 2000. Z podaniem losów niektórych parafian (służba wojskowa, działalność konspiracyjna, więzienia, obozy, zesłanie na Sybir) w latach 1939-1945.

Ostatni rozdział jest opisem stanu parafii w roku Jubileuszowym (2000).

Całość napisana jest zwięzłym, kronikarskim językiem przystępnym dla każdego czytelnika. Pozycja zawiera wiele ilustracji, zdjęć, map i fotokopii dokumentów dotyczących parafii Osowiec.

Książka ta winna trafić do rąk wszystkich osób pochodzących z Ziemi kotliny Biebrzy, którym nie obce są dzieje ich przodków i krewnych, młodzieży duchownej diecezji łomżyńskiej oraz pracowników naukowych, którzy zajmują się badaniem i sozologią biebrzańskiej flory i fauny, wreszcie do rąk turystów korzystających z walorów unikalnej dziś przyrody Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Ks. Jacek W. Czartoszewski

OPINIA O PRACY: Artura Filipowicza pt. *Bioetyka Van Rensselaera Pottera i jej ocena w świetle moralnego nauczania Jana Pawła II*, Warszawa 1999, ss. 307.

Praca Artura Filipowicza powstała jako rozprawa doktorska napisana w Sekcji św. Andrzeja Boboli „Bobolanum” pod kierunkiem ks. dra hab. Ryszarda Otowicza. Składa się z czterech rozdziałów, bardzo obszernej bibliografii, wstępu i zakończenia.

Rozdział pierwszy pt. *Założenia metabioetyczne* (40 stron) zawiera opis biologicznych, filozoficznych i ekologicznych podstaw bioetyki. Rozdział drugi pt. *Bioetyka pomost* (52 stron) podaje koncepcję bioetyki jako „pomostu” między współczesnymi naukami przyrodniczymi a naukami aksjologiczno-etycznymi oraz pomiędzy obecnymi i przyszłymi pokoleniami ludzkimi. Rozdział trzeci pt. *Bioetyka globalna* (94 stron) zawiera analizy dotyczące genezy, istoty i głównych idei bioetyki globalnej w ujęciu V. R. Pottera i Jana Pawła II. Rozdział czwarty pt. *Bioetyka głęboka* (36 stron) przybliży przyczyny powstania, istotę i idee bioetyki głębokiej V. R. Pottera i Jana Pawła II.

Opiniowana praca A. Filipowicza: *Bioetyka van Rensselaera Pottera i jej ocena w świetle moralnego nauczania Jana Pawła II* stanowi cenny wkład do literatury polskiej z zakresu bioetyki, jej historii i krytycznych